

Editörden...

Saygıdeğer Okurlar,

e-Makâlât Mezhep Araştırmaları Dergisi olarak 17. cilt 2. sayı ile siz değerli okuyucularımızla buluşmanın mutluluğu içerisindeyiz. Bu sayımızda 15 araştırma makalesi, 3 kitap tanıtım, 1 tez özeti, 1 düzeltme yazısıyla sizlerin huzurundayız.

Ahmet Ateşyürek, *Hamza B. Edrek'in Hârûn Er-Reşîd'e Yazdığı Mektupta Hâricî Temalar* başlıklı yazısında Haricilerin hilafet anlayışını, Horasan bölgesindeki faaliyetlerini ve Abbasi yönetimiyle ilişkilerini birinci el metinler üzerinden ortaya koyduğu için İslam Mezhepleri Tarihi alanına katkı sunmaktadır. Cenksu Üçer, *Hikmet Kavramı Üzerinden Alevi Gelenek Hakkında Bir İnceleme* isimli yazısında genel olarak hikmet kavramının Kur'an, Sünnet, tasavvuf ve Alevi nitelenebilir gelenekteki kullanımını ve kökenlerini kıyaslama yoluyla tahlil etmeye çalışmıştır. Gülşen Yağır Ahmetoğlu'nun *Nizârî İsmâîlîlerine Ait Du'â Risale'si ve Değerlendirilmesi* makalesi ise Nizârî İsmâîlîlerine ait bir dua risalesinin çevirisi ve bu risalenin kısa bir değerlendirmesini içermektedir. Zeynep Alimoğlu Sürmeli, *Sünnî ve Şîî Tefsir Kaynaklarında Ehl-i Zeyğ* başlıklı yazısında Ehl-i Zeyğ kavramının Şii ve Sünnî tefsir kaynaklarında kullanımını ele almış, Mezhepler Tarihindeki isimlendirme konusundan yola çıkarak tahliller yapmaya çalışmıştır.

Melih Kazdal ve Mehmet Rakipoğlu, *Mezhepsel Gerilim ve Vekâlet Savaşları: İran Ezilen Şîîlerin Dış Politikada Nasıl Araçsallaştırıyor?* başlıklı yazısında Ortadoğu'daki Şîî toplulukların İran tarafından dış politika aracı olarak kullanılmasını Batılı araştırmacıları referans göstererek konu edinmektedir. İsa Koç, *5./11. Yüzyıl Batı Eş'ariliğinin Bâkılânî ve Simnânî Özelinde Mezheplerle İlişkisi* başlıklı yazısıyla Bâkılânî ve Simnânî merkezli olarak 5./11. yüzyıl batı Eş'ariliğinin Hâricilik, Mürchie, Cehmiyye/Cebriyye ve Bekriyye gibi mezheplere ilişkin algısını ortaya koymaya çalışmaktadır.

Böl ve Yönet Stratejisi Bağlamında Sir Seyyid Ahmed Han'ın Milliyetçilik Tasavvuru başlıklı yazısında Salih Kalkan, Seyyid Ahmed Han'ın siyasi görüşlerini milliyetçilik tasavvuru merkezinde ve İngilizlerin böl ve yönet stratejisi ile irtibatlı bir şekilde incelemektedir. 19. Asır Hindistan'ında Seyyid Ahmed Han'ın görüşlerinin incelenmesi, Seyyid Ahmed Han'ın temsilcilerinden biri olduğu Aligarh Hareketinin anlaşılmasına katkısı boyutuyla yazı alana katkı sağlar niteliktedir. Kazım Karayığit, *Ebü'l-Kelâm Âzâd'ın Dinî ve Siyasî Görüşleri* başlıklı yazısında Hindistan coğrafyasında 19. yüzyılın sonları ile 20. yüzyılın başlarında fikirleri ve siyasi eylemleri ile adından söz ettiren Ebü'l-Kelâm Âzâd'ın eserlerinden hareketle onun çeşitli konulardaki görüşlerini ele almaktadır. *Muhjiddîn İbnü'l-Arabî'nin Zâhiriliği* başlıklı yazısında Ali Osman Balcı, İbnü'l-Arabî'nin Süfilikle Zâhiriliği birleştiren yaklaşımını ele almakta, İbn Arabî'nin Zâhiri olarak nitelendirilmekle beraber onun Zâhiriliğe eleştiri getirdiğine işaret etmektedir. Zâhiri yöntemi kullanan İbnü'l-Arabî'nin mükâşefe gibi yöntemleri de benimsemesi sebebiyle onun Zâhiri olmakla itham edilmesinin eleştirilebilir olduğu sonucuna varmakta; ayrıca onun mezhep taklitçiliğine karşı duruşuna da değinmektedir. Mehmet Fatih Tunç ve Ömer Faruk Teber, *İmam Mâtürîdî'nin Din- Siyaset İlişkisinde Akıl ve Vahiy Dengesi: Epistemolojik Bir Yaklaşım* isimli yazısında Mâtürîdî'nin din-siyaset ilişkisi üzerindeki düşüncelerinin odak noktasını oluşturan akıl-vahiy dengesi, te'vil anlayışı, bilgi anlayışı, İman-amel ayrımı, Din-şeriat ayrımı gibi fikirlerini ele almaktadır. Şehmus Cankurt ve Fevzi Rençber, *Mîrzâ Mahdûm'a Göre İmâmiyye Şîası'nda Ta'n ve La'n* başlıklı yazısında Ehl-i Sünnet ile Şiilik arasındaki ilişkiyi Safeviler döneminde yaşamış bir âlimin konuyla ilgili yazmış olduğu eserinden hareketle değerlendirmeye çalışmıştır. Fâtımîler'in Ebû Hanîfe'si: Kâdî Nu'mân b. Muhammed (öl. 363/974) başlıklı makalesiyle Furkan Erbaş, Kâdî Nu'mân'ın hayatı ve eserlerini ele almıştır. Onun İsmailî düşüncedeki konumunu bir başka yazı konusu olarak bırakmıştır. Mahmoud Benras, *Makâlât Yazarı Ebû 'Amr Osman bin Halife es-Sûfî ve Muhaliflere Karşı Tutumu* yazısında es-Sûfî'nin

eserleri üzerinden ilgili mezhep mensuplarının diğer mezheplere bakışını göstermesi açısından ala katkı sunmaktadır. Esra Hergüner ve İsmail Şık, *Mirza Gulâm Ahmed'in Risalet İddiasına Dönüşen Mehdilik Anlayışı* yazısını doktora çalışmasından üreterek oluşturmuş, Cebrail Küllü de tezden ürettiği *Hasan b. Ömer es-Sunkürî ve İslâm Mezheplerine Bakışı* yazısıyla bu sayıda yerini almıştır.

e-Makâlât'ın bu sayısında üç kitap tanıtım yazısı bulunmaktadır. Büşra Altıparmak Gökçek, İmam Eş'ari ve Eş'arilik; Elif Oğuz, Hanbelilięin Eş'arileşmesi Hicrî IV-VI. Yüzyılda Bağdat Örneęi; Metin Avcı, Dinin İktidarı İktidarın Dini Hilafet, Siyaset ve İslâm (750-833) başlıklı tanıtımlarla bu sayıda yer almaktadır.

Bu sayıda ilk kez tez özeti yayımlanmıştır. Ubeyd Futuvvet, *Şii Kaynaklara Göre On İki İmamın Aşırı Şiilere Yaklaşımı* tez özetini sunmuştur. Son olarak Ahmet Sonay'ın 17. Cilt 1. sayısında yayımlanan makalesi için düzeltilmiş makale yayımlanmıştır.

e-Makâlât'ın bu sayısına makaleleri ve yazılarıyla katkıda bulunan başta saygıdeğer yazarlarımıza, yazıların değerlendirilme sürecinde hakem olarak destek veren saygıdeğer meslektaşlarımıza, değerlendirme, dil kontrolü ve tasarım sürecine katkı veren ekip üyelerimize teşekkür ederiz. Ayrıca siz değerli okurlara, danışma ve yayın kurulu üyelerine ve İslam Mezhepleri Tarihi ailesinin kıymetli üyelerine destekleri için teşekkür ederiz.

Prof. Dr. Rifat Türkel
Aralık 2024